

БАНК АХБОРДОҲОМАСИ

Банк ходимлари ва тадбиркорларнинг ҳафталиқ газетаси

ISSN 2010-6602

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилининг.

1995 йил январдан бошлаб нашр этилмоқда

№35 (1162), 2018 йил 30 август

Азиз ва ягонамсан, жонаажон Ўзбекистоним!

Тараққиётнинг янги ва самарали формуласи

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан Ўзбекистон иқтисодиётининг барқарор ва юқори суръатда ўсиш тенденциясини мустаҳкамлаш бўйича кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Mамлакатимизда сўнгги йилларда амалга оширилган ишлар, ислоҳотлар натижаси ва самараси ҳақида биология фанлари доктори, академик Бакридин ЗАРИПОВ ЎзА мухбирига қўйидагиларни сўзлаб берди:

— Президентимизнинг «...Биз мавжуд ривожланиш суръатлари билан ўз олимдизга қўйган юксак мақсадларга эриша олмаймиз. Бугун замон ўзгармоқда, унинг талаби, олдимизга қўяётган вазифалари тобора ортиб бормоқда. Вазиятни ўзимиз, ақл-заковатимиз, меҳнатимиз билан ўзgartирмасак, ҳеч ким четдан келиб, бу ишни бизучун қилип бермайди», деган даъвати бизни умримизнинг ҳарлаҳасини сарҳисоб қилишга, юрт учун нима қилдим-у келажак учун қандай ҳисса кўша оламан, деган саволлар-

га жавоб излашга ундейди. Жаҳон иқтисодиётида кечачётган интеграция жараёни унинг глобаллашувига катта таъсир кўрсатмоқда. Бу, бир томондан, қўшимча киймат яратишнинг трансмиллий «занжирини» кўзда тутган ҳолда, иккинчи томондан, ишлаб чиқариш соҳасида ҳам рақобатни кучайтирмоқда.

Президентимизнинг интеграцияга қаратаётган эътиборини бугун Европанинг ривожланган давлатлари юқори баҳоламоқда. Айниқса, юртимизда фан-тадълим тизимидағи интеграциялашув жараёни катта анжуманларда тан олинаяпти. Олий тадълим мусассалари тизимида амалга оширилган янгиликлар, жумладан, нуғузли хорижуниверситетларининг мамлакатимизда филиаллари ташкил этилаётгани ҳам кувонарлидир.

(Давоми 9-бетда).

Молиявий оммабоплик альянси ҳалқаро ташкилотига аъзо бўлиш тўғрисида

2018 йил 17 августда Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқаруви Молиявий оммабоплик альянсига (Alliance for Financial Inclusion) аъзо бўлиш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу ҳақда cbi.uzda хабар берилди.

Mолиявий оммабоплик альянси (MOA) 2008 йили аъзо мамлакатларга молиявий оммабоплик сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, тажриба алмашиш учун майдон яратиш орқали банк хизматларининг долзарб масалалари бўйича ишчи гурухларини ташкил этиш ва ўқитиш, истеъмолчиларнинг ҳукуқларини ҳимоя қилиш ва қирик бизнесни молиялаштиришда кўмак бериш мақсадида ташкил этилган.

(Давоми 6-бетда).

«Қишлоқ қурилиш банк»дан замонавий хизматлар

Президентимизнинг «Банк хизматлари оммабоплигини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори банк тизимида янги имкониятлар эшигини очаётir.

Xужжатда барча тижорат банклари зимасига масоғавий хизматлар кўрсатишни ривожлантириш, янги ахборот технологияларини жорий этиш, ҳалқаро илгор тажрибаларни ўрганиб, банк хизматлари ва маҳсулотларининг янги турларини тақдим этиш вазифаларни юкланган.

Шу асосда «Қишлоқ қурилиш банк» акциядорлик-тижорат банки тизимида кўплаб чора-тадбирларни амалга ошироқоқда. Бу ҳақда Миллий матбуот марказида «Қишлоқ қурилиш банк» томонидан ахборот-коммуникация тех-

нологиялари (АКТ)дан фойдаланган ҳолда мижозларга кўрсатилаётган масоғавий банк хизматлари масалаларига бағишлиланган анжумандада сўз юритилди.

(Давоми 7-бетда).

УШБУ СОНДА:

Ислоҳотлар йўлида

Депутатлар давлат бюджетининг 2018 йил биринчи ярим йиллигидаги ижросини кўриб чиқдилар. 2-бет.

Байрам шукухи

Ўзбекистон – хорижликлар нигоҳида. 5-бет.

Бизнес жараёнлар

Ташаббускор, ишбилармон ва тадбирли аёллар рағбатлантирилди. 10-бет.

ИСЛОҲОТЛАР ЙЎЛИДА

Депутатлар давлат бюджетининг 2018 йил биринчи ярим йиллигидаги ижросини кўриб чиқдилар

Жорий йилнинг 27 август куни Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг навбатдаги йигилиши бўлиб ўтди. Унда депутатлар Давлат бюджетининг ва давлат мақсадли жамғармалари бюджетларининг 2018 йил I ярим йиллигидаги ижроси якунларини кўриб чиқдилар.

Ушбу масала даставвал сиёсий партиялар фракцияларининг ва Ўзбекистон Экологик ҳаракати депутатлар гурухининг, шунингдек, Қонунчилик палатаси масъул кўмитасининг кенгайтирилган мажлисларида муҳокамалардан ўтказилган эди.

Мажлис аввалида депутатлар Президентимизнинг 2018 йил 22 августда қабул қилинган, Давлат бюджетининг давлат мақсадли жамғармалари бюджетларининг шаклланиши ҳамда ижроси жараёнларини тасдиқланганда, бунда халқимизнинг бевосита иштирокини таъминлашга қаратилган «Бюджет маълумотларининг очиқлигини ва бюджет жараённида фуқароларнинг фаол иштирокини таъминлаш чора-тадбирлар тўғрисидаги қарорига алоҳида эътибор қаратиб, ушбу хужжат бюджет маълумотларининг очиқлиги ва шаффоғлигини янада оширишга, бюджет маблагларининг шаклланиши ҳамда сарфланиши устидан парламент ва жамоатчилик назоратини янада кучайтиришга хизмат қилишини тъкидлайдилар.

Мажлисда Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган устувор вазифаларни изчил амалга ошириш, жамиятнинг ижтимоий-иқтисодий соҳаларини тубдан ривожлантириш бўйича мамлакатимиз Президенти ва Ҳукумати томонидан эртанди кун талабларига жавоб берадиган тизимли ислоҳотларнинг юритилиши иқтисодиётни янги асосда ташкил этиш, янада эркинлаштириш, ишлаб чиқаришни модернизация ва диверсификация қилиш, ҳудудларнинг хомаше ва ресурс салоҳиятидан оқилона фойдаланиш, фаол инвес-

I ярми якунiga кўра, мамлакатимизнинг ялпи ички маҳсулоти қарийб 153 трлн. сўмни, бу борада ўсиш ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 4,9 фоизни ташкил этди. Шу билан бирга, 2017 йилнинг мос даврига нисбатан саноат – 6,1 фоизга, қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги – 2,7 фоизга, қурилиш – 9,7 фоизга, савдо, яшаш ва овқатланиш бўйича хизматлар – 1,7 фоизга, бошқа хизматлар соҳаси – 5 фоизга ўсишига эришилди.

Йигилишда мамлакат иқтисодиётини ривожлантириш ҳамда солиқ-бюджет сиёсати соҳасидаги, хусусан солиқ маъмурчилигини ва бюджетлараро муносабатларни тасдиқлантириш, маҳаллий бюджетлар даромад базасини мустаҳкамлаш борасида амалга оширилган комплекс чора-тадбирлар натижасида 2018 йилнинг биринчи яримда Давлат бюджети тасдиқланган параметрларга мувоффик амалга оширилиб, 144,3 млрд. сўм ёки ялпи ички маҳсулотга нисбатан 0,1 фоиз миқдорида профицит билан ижро этилиши таъминланганни тъкидланди.

Депутатлар давлат бюджети даромадлари ижросига тўхталиб, ҳисобот даврида Давлат бюджети даромадлари 33 161,5 млрд. сўмни ташкил қилиб, ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 47,7 фоиз ўсишига эришилган, белгиланган режа 4 863,7 млрд. сўмга ортиги билан ёки 117,2 фоизга бажарилганини ижобий баҳоладилар.

Депутатлар Давлат бюджети харажатларига ҳам алоҳида эътибор билан ёндашибдилар. Бу харажатлар (давлат мақсадли жамғармаларисиз) 33 017,2 млрд. сўмни ташкил қилгани қайд этилди. Ҳисобот даврида Давлат

адабиёт, санъат ва спорт соҳаларини ривожлантиришга, шаҳар ва қишлоқ жойларда аҳоли турмуш шароитини янада яхшилашни таъминловчи арzon ўй-жойлар барпо этиш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш ҳамда модернизация қилиш бўйича мақсадли дастурларни ўз вактида молиялаштиришга қаратилгани диққатга молидир.

Йигилишда аҳолининг турмуш шароитини янада яхшилаш, «Обод кишил», «Обод маҳалла», арzonлаштирилган ўй-жойлар куриш сингари

маҳаллий давлат ҳокимияти орнларининг маҳаллий бюджетларни шакллантиришда ва маблаглардан самарали фойдаланишда мустақиллиги ва масъулиятини ошириш борасида амалга оширилган чора-тадбирлар натижасида жорий йилнинг биринчи яримда маҳаллий бюджетларга 1 трлн. 715 млрд. сўм миқдорида кўшимча маблаглар туширилган. Бу ўтган йилнинг мос даврига нисбатан қарийб 6 баробарга кўп бўлиб, улар бевосита маҳаллий ҳокимлар ихтиёрида қолдирилиб, ҳудудларни ривожлантиришга ҳамда жойлардаги мавжуд муаммоларни, ечимини кутаётган масалаларни ҳал этишга сарфланган.

Ижтимоий аҳамияти юкори бўлган йирик лойиҳаларни амалга ошириш борасида Президентимиз томонидан белгиланган вазифаларни бажариш Давлат бюджети ижросининг устувор йўналишлари бўлгани алоҳида эътироф этилди. Жумладан, таълим соҳасига ижтимоий харажатларнинг 52,2 фоизи ажратилгани, соғлини сақлаш соҳасига Давлат бюджетидан йўналтирилган маблаглар миқдори 4 178,8 млрд. сўмни ташкил этгани шундай кўрсатиб турибди.

2018 йилда тез тиббий ёрдамни молиялаштириш ҳажми оширилди. Ҳудудлардаги тез тиббий ёрдам бригадаларини марказлашган тарзда дорои воситалари ва тиббиётда кўллаш учун мўлжалланган буюмлар билан таъминлашнинг янги тартиби жорий этилди. Онкология мусассаларини молиялаштириш ҳажми 2017 йилнинг мисбатан 1,5 баробарга оширилди. Бундан ташқари, ҳисобот даврида қариялар ва ногиронлар учун санаторийлар ҳамда интернат йўларига – 52,8 млрд. сўм, кичик ёшдаги ногирон болалар учун интернат-ўйларига – 18,9, ўй шароитида ижтимоий ёрдам кўрсатиш бўлинмалари – 18,1, ногиронлар реабилитация марказлари – 12 млрд. сўм маблаглар йўналтирилди.

Аҳолини ижтимоий кўллаб-куватлаш ва унинг турмуш фаровонлигини ошириш харажатларига Давлат бюджетидан 1 397,8 млрд. сўм миқдорда маблаглар йўналтирилган. Биргина болаликдан ногиронлар учун тўланаидиган нафақаларга Давлат бюджетидан 511 млрд. сўм маблаг ажратилгани ушбу соҳага эътиборнинг кучайиб бораётганидан далолатdir.

ришга ҳамда жойлардаги мавжуд муаммоларни, ечимини кутаётган масалаларни ҳал этишга сарфланган.

Шу билан бирга, депутатлар бюджет маблагларидан мақсадсиз фойдаланиш, уларнинг ноқонуний ишлатилиши билан боғлиқ айрим камчиликлар ҳам мавжудлигини кўрсатиб ўтилар. Ҳусусан, ҳисобот даврида айрим бюджет ташкилотларида маблагларнинг ишлатилиши билан боғлиқ молиявий ҳуқуқбузарликларга йўл қўйгани, айрим тармоқларда тўлов интизомига риоя этилмагани оқибатида дебиторлик ва кредиторлик, айниқса, бюджет олдиғаги бокиманда қарздорликнинг юзага келाटгани кескин танқид қилинди. Вазириянида идоралар, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари мансабдор шахсларининг ижро интизомини кучайтириш, Давлат бюджетининг ва давлат мақсадли жамғармалари бюджетларининг келгуси давр учун ўз вактида ва сифатли ижро этилиши устидан қатъий парламент назоратини амалга ошириш муҳим аҳамият касб этиши тъкидланди.

Бир сўз билан айтганда, мажлисда мамлакатимиз асосий молиявий хужжатининг ҳисобот давридаги ижроси талабчанлик руҳида, танқидий таҳлилий тарзда кўриб чиқилди.

Мажлис якунларига кўра, Давлат бюджетининг ва давлат мақсадли жамғармалари бюджетларининг 2018 йил биринчи ярим йиллигидаги ижроси тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлаш ҳақида қарор кабул қилинди.

**Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси
Қонунчилик палатасининг
Матбуот хизмати, (ЎЗА).**

Жорий йилнинг I ярми якунiga кўра, мамлакатимизнинг ялпи ички маҳсулоти қарийб 153 трлн. сўмни, бу борада ўсиш ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 4,9 фоизни ташкил этди. Шу билан бирга, 2017 йилнинг мос даврига нисбатан саноат – 6,1 фоизга, қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги – 2,7 фоизга, қурилиш – 9,7 фоизга, савдо, яшаш ва овқатланиш бўйича хизматлар – 1,7 фоизга, бошқа хизматлар соҳаси – 5 фоизга ўсишига эришилди. Ҳисобот даврида Давлат бюджети ташкил қилиб, ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 47,7 фоиз ўсишига эришилган, белгиланган режа 4 863,7 млрд. сўмга ортиги билан ёки 117,2 фоизга бажарилган.

тиция сиёсати юритиш ҳамда бизнес муҳитини яхшилашнинг кенг имкониятларини яратиб, 2018 йилнинг I ярим йиллигига макроиқтисодий баркоррекни ва иқтисодий ўсишнинг юкори суръатларини таъминлаш имкониятини яратгани алоҳида қайд этилди.

Бунинг натижасида, жорий йилнинг

бюджети харажатларининг ижтимоий йўналтирилгани таъминланаб, соҳага умумий харажатларнинг 55,7 фоизи миқдорида маблаглар сарфланган. Бунда асосий эътибор аҳолининг реал даромадларини изчил ошириб бориш ва ижтимоий химоя қилиш, таълим, соғлини сақлаш, маданият, илм-фан,

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИННИНГ ҚАРОРИ

**Кредит бюроларини рўйхатга олиш ва уларнинг фаолиятини лицензиялаш тартиби
тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида**

**Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2018 йил 25 июль куни
3042-сон билан давлат рўйхатидан ўтказилди.**

Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисидаги, «Кредит ахбороти алмашинуви тўғрисидаги»ни конунлари ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 23 марта гаги ПҚ-3620-сонли «Банк хизматлари оммабоплигини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги» қарорига

**Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки Раиси
Тошкент ш.,
2018 йил 28 апрель, 16/23-сон**

М. НУРМУРАТОВ

**Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки Бошқарувининг
2018 йил 28 апрелдаги 16/23-сонли қарорига
ИЛОВА**

Кредит бюроларини рўйхатга олиш ва уларнинг фаолиятини лицензиялаш тартиби тўғрисидаги НИЗОМ

Мазкур Низом Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисидаги» ва «Кредит ахбороти алмашинуви тўғрисидаги»ни конунларига мувофиқ кредит бюроларини рўйхатга олиш ва уларнинг фаолиятини лицензиялаш тартибини белгилайди.

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низомда қуйидаги асосий тушунчалар кўлланилилади:

ахборотни криптографик муҳофаза қилиш воситалари – ахборот хавфсизлигини таъминлаш учун унинг криптографик алмаштирилишини амалга оширувчи техник ва дастурлий воситалар;

банк телекоммуникация тармоғи – банд тизимишинг идоравий телекоммуникация тармоғи;

кредит ахбороти алмашинуви тизими (бундан бўён матнда тизим деб юритилади) – кредит ахбороти алмашинуви иштирокчилари ўртасида вужудга келадиган муносабатлар мажмумаси;

электрон ахборот – Ўзбекистон Республикасининг «Кредит ахбороти алмашинуви тўғрисидаги» конунига мувофиқ, тизим иштирокчилари ўзаро алмашадиган электрон маълумот;

VPN тармоғи – электрон ахборот алмашинуви жараёнида алоқа каналларида бир ёки бир нечта тармоқлари боғланишларини таъминлайдиган виртуал тармоқ;

2. Кредит бюролари фаолиятини кредит бюросини таъсислаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида

Кредит бюроларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва

мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқаруви қарор қиласди:

1. Кредит бюроларини рўйхатга олиш ва уларнинг фаолиятини лицензиялаш тартиби тўғрисидаги низом иловага мувофиқ тасдиқлансан.

2. Мазкур қарор расмий эълон қилинган кундан этиборан уч ойдан кейин кучга киради.

**Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки Бошқарувининг
2018 йил 28 апрелдаги 16/23-сонли қарорига
ИЛОВА**

лицензия бериш Ўзбекистон Республикаси Марказий банки (бундан бўён матнда Марказий банк деб юритилади) томонидан амалга оширилади.

3. Лицензия амал қилиш муддати чекланмасдан берилади.

4. Лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш, тутагиши, бекор қилиш ва қайта расмийлаштириш Марказий банк Бошқаруви қарори билан амалга оширилади.

2-боб. Кредит бюросини ташкил этиш

5. Кредит бюросини ташкил этиш тўғрисидаги таъсис шартномасини имзолаган юридик шахслар ва (ёки) норезидент юридик шахслар кредит бюросининг муассислари бўлиши мумкин.

6. Имтиёзли солиқ режимини тақдим қилувчи ва (ёки) молиявий операцияларни амалга оширища улар ҳақидаги маълумотларни ошкор этмасликни ва тақдим қиласмасликни кўзда тутивчи давлатлар ва худудларда (оффшор худудлар) рўйхатга олинган норезидент юридик шахслар кредит бюросининг муассислари бўлиши мумкин эмас.

7. Кредит бюроси ўзининг фирмам номи давлат тилида тўлиқ ёзилган ҳамда жойлашган ери кўрсатилган юмалоқ муҳрга эга бўлиши лозим. Муҳрда айни вақтнинг ўзида фирма номи бошқа тилда ҳам кўрсатилиши мумкин.

8. Кредит бюросини икро органи раҳбарни лавозимига тавсия этилаётган номзодларга нисбатан Тижорат банклари ва уларнинг филиаллари раҳбарлари, бош бухгалтерлари, бошқарув аъзолари, микрокредит ташкилотлари ҳамда кредит бюроларини икро органилари раҳбарларига нисбатан малака талабла-

рига (рўйхат рақами 2989, 2018 йил 30 март) мувофик малака талаблари белгиланади.

3-боб. Кредит бюросида дастурий ва техник воситалар, ахборот хавфсизлиги ва муҳофазасини таъминлашга қўйиладиган талаблар

9. Кредит бюроси ахборот тизимларида қўлланиладиган ахборот хавфсизлиги ва муҳофазасининг лицензияланган ва сертификатланган дастурий-техник воситалари қўйидагиларни таъминлаши керак:

тизим иштирокчилари бўлган кредит ташкилотлари ва бошча ташкилотларни ҳамда уларнинг ходимларини идентификация ва аутентификация қилишни;

тизимдаги ахборотларнинг маҳфийлигини;

аутентификацияланган маълумот алмашинувини;

ахборотни шакллантириш, узатиш, фойдаланиш, қайта ишлаш ва саклаш жараёнларида маълумотларнинг бутлигини;

нормал фойдаланиши шароитида тизимнинг барча ресурсларига авторизациялашган руҳсат ёрдамида кириши;

фойдаланувчиларнинг ресурсларга кириш чегараларини белгилашни;

фойдаланувчиларнинг тизимга кириш ва чиқишибўйича ҳаракатларини ҳамда кириш ҳуқуқларини бузишга уринишларини қайд этишини;

фавқулодда ҳолатларда тизимнинг хавфсизлиги ва узилишларсиз фаолиятини;

ахборот хавфсизлиги бўйича хавфларни аниқлаш ва олдини олишини;

маълумотларни заҳиралаш ва қайта тиклаш имкониятини.

10. Кредит бюросининг сервер хоналарида:

сервер хонасининг аппаратурсаги ҳимоя қилинган алоҳида электр таъминот тармоги кўзда тутилган;

қўриклиш, ёнгин сигнализацияси, ёнгин ўчириш тизими, ёртиш ва авария ҳолатида ёртиш тизимлари;

мустаҳкам деборлар, тўсиклар ва панжаралар;

маҳсус-кодли ёки бошقا турдаги қулфлар билан жиҳозланган мустаҳкам эшиклар;

ташқи кузатувга қарши ҳимоя воситалари;

захира электр таъминот манбаларига уланиши ва соювиш тизимлари мавжуд бўлиши лозим.

11. Кредит бюроси серверларини ташқи таъсирдан ҳимоялаш учун тармоқларро экранлар (Firewall) ҳамда ахборотни муҳофаза қўливчи лицензияланган техник ва дастурий воситалар ўрнатилиши зарур.

12. Кредит ахборотлари алмашинуви қатнашчиларини аутентификация қилиш ва кредит бюроси ахборот тизимларини пароль ва антивирус билан ҳимоялаш чоралари кўрилиши лозим.

13. Компьютер ва бошча жиҳозлар ишдан чиқкан ҳолларда кредит бюросининг узилишсиз фаолияти юритишни таъминлаш мақсадида тизимнинг захира тиклашни режаси ҳамда зарур дастур ва воситалар бўлиши шарт.

14. Кредит бюро серверлари ва компьютерлари электр энергия билан узилишларсиз таъминлаш учун энергия таъминоти қурилмалари ва дизель-генератор бўлиши керак.

15. Кредит бюро тизим иштирокчилари билан ахборот алмашинуви учун банк телекоммуникация тармоги ёки умумий фойдаланишдаги телекоммуникация (интернет) тармогидан фойдаланади.

16. Кредит ахбороти алмашинуви жараённида тизим иштирокчилари ахборотни криптографик муҳофаза қилиш воситаларидан фойдаланишлари лозим.

17. Кредит бюросининг Марказий банк ва кредит ташкилотлари билан электрон ахборот алмашинуви Марказий банкнинг «Ахборотлаштириш бош маркази» давлат унитар корхонаси билан тузилган шартнома асосида банк телекоммуникация тармоги орқали амалга оширилади. Бунда қуйидаги хавфсизлик чоралари кўрилиши керак:

а) кредит ахборотлари билан ишлаш учун фақат тегишли рухсатга эга бўлган ходимлар қўйилади;

б) фойдаланувчиларнинг тизимга кириши учун аутентификация қилиш:

логин ва пароль (8 та бўлгидан кам бўлмаган рақам ва символлар комбинацияси ҳамда пароль ва логинларни муддати тугашига қараб ўзгартириш имконияти булиши лозим. Паролнинг амал қилиш муддати бир ойдан ошмаслиги лозим);

аппарат-дастурий воситалар ёрдамида амалга оширилади;

в) кредит бюросининг кредит ахборотлари алмашинувида қатнашувчи ходимларининг серверлар ва компьютерлар телекоммуникация тармоқлари орқали ишлаши учун аппарат-дастурий воситалар билан жиҳозланши керак;

г) кредит бюросидаги ахборотларни қайта ишлаш, узатиш ва қабул қилиш учун ажратилган серверлар ва компьютерларга умумий локал тармоқга уланган бошча компьютерлардан кириш имконияти бўлмаслиги керак;

д) кредит бюроси томонидан узатиладиган ва қабул қилинадиган ҳар қандай ахборот электрон рақамли имзо билан тасдиqlаниши ҳамда бажарилган ишлар бўйича маълумот автоматик равишда электрон журнalgа киритилиши керак. Бунда электрон рақамли имзо ёпиқ калитининг эгаси қуйидагиларни амалга ошириши шарт:

электрон рақамли имзонинг ёпиқ калитидан фойдаланудан устидан назоратни таъминлаши;

электрон рақамли имзо калити сертификатини берган электрон рақамли имзолар калитларини рўйхатга олиш марказига электрон рақамли имзоларни ёпиқ калитидан фойдаланиш режими бузилганлиги ёки бузилиши ёхтимоли борлиғига тўғрисида хабар қилиши ва электрон рақамли имзо калити сертификатининг амал қилишини тўхтатиб туришини ёхуд мазкур сертификатни бекор қилиши талаб қилиши;

ўзи вакил бўлган юридик шахс қайта ташкил этилганда ва тутагитилганда, ба ҳақда электрон рақамли имзо калити сертификатини берган электрон рақамли имзолар калитларини рўйхатга олиш марказига хабар қилиши;

е) электрон рақамли имзо очик калитининг фойдаланувчиси электрон рақамли имzonинг ҳақиқийлиги тасдиqlанмаган ҳолларда электрон рақамли имzonинг ёпиқ калити эгасига хабар беради;

ж) кредит бюросини тизимларда кредит ахборо-

тига тегишили бўлмаган ахборотларнинг узатилиши тақиқланади;

3) кредит бюроси томонидан узатиладиган ва қабул қилинадиган маълумотлар сўнгги янгилangan базали антивирус дастури ёрдамида вируслар мавжудлигини аниқлаш учун текширилиши керак;

и) электрон ахборотлар алмашинувида виртуал тармоқлар VPN тармоқлари асосида ташкил этилган ва ҳимояланган алоқа каналлари кўлланилиши керак.

Ахборотнинг хавфзислигини таъминлаш учун қўшимча ахборотни муҳофаза қилиш воситалар кўлланилиши мумкин.

18. Мазкур Низомнинг 17-бандида кўрсатилганлардан ташқари тизим иштирокчилари кредит ахборотлари алмашинуви учун умумий фойдаланишдаги телекоммуникация тармоқларидан тегиши шартномалар асосида фойдаланишлари мумкин. Бунда:

фойдаланувчиларни тизимга киришида аутентификация қилиш логин ва пароль (8 та белгидан кам бўлмаган рақам ва символлар комбинацияси) ёки аппарат-дастурий воситалар ёрдамида амалга оширилади. Аутентификация натижаси уч марта нотўғри бўлган ҳолда, тизим беркитилиши лозим;

кредит бюросининг фойдаланувчилар, ахборотни ётказиб берувчилар ва бошқа кредит бюро-си билан электрон ахборот алмашинуви жараёнида ахборотларни криптографик ҳимоялаш ва хавфзиз узатишни кўзда тутадиган протокол (SSL протокол) бўйича амалга оширилиши, виртуал хусусий тармоқлар VPN тармоқлари асосида ташкил этилган ва ҳимояланган алоқа каналлари кўлланилиши керак;

кредит бюроси серверлари томонидан узатиладиган ва қабул қилинадиган маълумот сўнгги янгилangan базали антивирус дастури билан вируслар текширилиши зарур.

4-боб. Кредит бюросини давлат рўйхатидан ўтказиш ва лицензия бериш шартлари

19. Кредит бюросини давлат рўйхатидан ўтказиш ва лицензия бериш учун Марказий банка жойлашган ери (пошли манзили) кўрсатилган ҳолда ариза берилиб, унга қўйдагилар илова қилинади:

муассислар умумий йигилишининг кредит бюроси-ни ташкил этиш тўғрисидаги баённомаси;

кредит бюросининг муассис хужжатлари;

кредит бюросининг раҳбари ва муассислари хакидаги маълумотлар;

кредит ахборотини рухсат этилмаган ҳолда унга киришдан, йўқ килиб юборищдан, ўзгартиришдан, ундан фойдаланишдан ёки уни ошкор этишдан ҳимоя қилишина таъминловчи дастурий-техникавий комплекс мавжуд бўлмагандаги ёки дастурий-техникавий комплекс мазкур Низомнинг 3-бобида белгиланган талабларга мувофиқ бўлмаганда;

потенциал қарз олувчининг кредитга лаёкатлилик даражасини баҳолаш бўйича скоринг моделини тавсифловчи маълумот (анкета саволлари, уларнинг баллаш тартиби, ишлатиладиган коэффициентлар ва математик моделлар);

кредит бюросининг устав фонди шакллантирилганлигини тасдиқловчи банк хужжати;

давлат рўйхатидан ўтказиш учун давлат божи тўлланганлиги тўғрисидаги тўлов ҳужжати;

камиди 10 та тижорат банки билан кредит алма-шинувини амалга оширишга розилигини тасдиқловчи ҳужжати.

Аризада муассисларнинг электрон манзили кўрсатилиши мумкин ва уларнинг аризаси бўйича қабул қилинган қарор хақида хабарномани ахборот тизими орқали электрон шаклда олишга розилиги хисобланади.

20. Мазкур Низомнинг 19-бандида келтирилган барча хужжатлар икки нусхада ёки электрон шаклда тақдим этилади.

21. Кредит бюросини давлат рўйхатидан ўтказиш ва лицензия олиш юзасидан тақдим этилган ариза-га ва унга илова қилинган хужжатлардаги барча маълумотларнинг тўғрилигига кредит бюроси муассисла-ри жавобадарид.

22. Марказий банк давлат рўйхатидан ўтказиш ва лицензия бериш учун хужжатлар тақдим этилган кундан эътиборан ўттиз кун ичida кредит бюросини дав-лат рўйхатидан ўтказишни амалга оширади ва унга лицензия беради ёки рад этиш тўғрисида қарор қабул қиласди.

23. Марказий банк кредит бюросини давлат рўйхатидан ўтказишни ва лицензия бериши қуйидаги ҳолларда рад этиши мумкин:

давлат рўйхатидан ўтказиш ва лицензия бериш учун зарур бўлган хужжатлар тақдим этилмаганда;

таъсис хужжатлари ва тақдим этилган бошқа хужжатлар қонун хужжатларига мувофиқ бўлмаганда;

давлат рўйхатидан ўтказиш ва лицензия бериш учун тақдим этилган хужжатларда нотўғри ёки бузуб кўрсатилган маълумотлар мавжуд бўлганда;

кредит ахборотини рухсат этилмаган ҳолда унга киришдан, йўқ килиб юборищдан, ўзгартиришдан, ундан фойдаланишдан, уни ошкор этишдан ҳимоя қилишина таъминловчи дастурий-техникавий комплекс мавжуд бўлмагандаги ёки дастурий-техникавий комплекс мазкур Низомнинг 3-бобида белгиланган талабларга мувофиқ бўлмаганда;

потенциал қарз олувчининг кредитта лаёкатлилик даражасини баҳолаш бўйича кредит бюросининг скоринг модели ва унинг дастурий таъминоти мавжуд бўлмаганда;

кредит бюросининг раҳбари белгиланган малака талабларига мувофиқ бўлмаганда.

24. Кредит бюросини давлат рўйхатидан ўтказишни ва лицензия беришини рад этиш тўғрисидаги қарор, рад этиш сабаблари ҳамда ариза берувчи кўрсатилган сабабларни бартараф қилиб, такроран кўриб чиқиши тўғрисидаги ариза бериши мумкин бўлган муддат кўрсатилган ҳолда, ариза берувчига ёзма ва/ёки электрон шаклда юборилади. Бунда кредит бюроси-ни давлат рўйхатидан ўтказишни ва лицензия беришини рад этиш тўғрисидаги қарорда кўрсатилган муддат камчиликларни бартараф этиши учун зарур бўлган вақтга мутаносиб бўлиши керак.

25. Кредит бюросини давлат рўйхатидан ўтказиш ва лицензия бериш учун тақдим этилган хужжатларни такроран кўриб чиқиши, ариза ва унга илова қилинган барча зарур хужжатлар олинган кундан эътиборан

ўн кунда амалга оширилади. Кредит бюросини давлат рўйхатидан ўтказиши ва лицензия беришни рад этиш тўғрисидаги қарорда кўрсатилган муддат ўттанидан кейин берилган ариза янгидан берилган хисобланади.

26. Кредит бюросини давлат рўйхатидан ўтказиши ва лицензия бериш тўғрисидаги ариза такроран кўриб чиқилаётганда давлат рўйхатидан ўтказиши ва лицензия беришни рад этиш ҳақидаги хабарномада илгари кўрсатилмаган янги асослар бўйича давлат рўйхатидан ўтказиши ва лицензия беришни рад этишга йўл қўйилмайди.

27. Кредит бюросини давлат рўйхатидан ўтказиши ва лицензия беришни рад этиш тўғрисидаги қарор устидан судга шикояти қилиниши мумкин.

28. Лицензияни ёки уларга доир ҳукукларни бошқа шахсларга бериш тақиқланади.

29. Марказий банк давлат рўйхатидан ўтказиши ва лицензия бериш тўғрисида қарор қабул килинганлиги ҳақида уч кун ичida ёзма хабардор қилиши керак.

30. Кредит бюроси Марказий банкнинг Кредит бюроларини рўйхатга олиш давлат китобида рўйхатга олинган вақтдан бошлаб юридик шахс макомини олади. Кредит бюросини рўйхатга олиш билан бир вақтда унга лицензия берилади.

31. Лицензия реестрида мавжуд бўлган маълумотлар Марказий банкнинг веб-сайтiga жойлаштирилади ва танишиб чиқиш учун очиқ бўлади.

32. Кредит бюросини давлат рўйхатидан ўтказгандик учун давлат божи Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 3 ноябрдаги 533-сон қарори билан тасдиқланган. Давлат божи ставкаларида белгиланган миқдорда тўланади. Кредит бюросига лицензия берганлик учун давлат божи ундирилмайди.

5-боб. Лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш, тугатиш, бекор қилиши, қайта расмийлаштириша ва дубликатини бериш тартиби

33. Лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш, тўхтатиш ва уни бекор қилиш Ўзбекистон Республикасининг «Фаолиятнинг айрим турларини лицензиялаш тўғрисида»ги Қонунининг 22, 23 ва 24-моддаларида назарда тутилган ҳолатларда ва тартибда амалга оширилади.

34. Лицензия йўқолган тақдирда, кредит бюроси ўн иш кунида Марказий банка ёзма равишда маълумот беради ва унинг дубликати берилиши учун оммавий ахборот воситаларига йўқотилган лицензияни ҳақиқий эмас, деб топиш тўғрисида берилган эълон нусхасини тақдим этади.

35. Марказий банк бир ой муддат ичida тақдим этилган ҳужжатларни кўриб чиқади ва кредит бюро-

си томонидан кўрилган тадбирларни мазкур Низомнинг 34-бандига мувофиқ эканлигига ишонч хосил қилган тақдирда лицензияни йўқотган кредит бюро-сига унинг дубликатини беради.

36. Лицензия дубликати олингандан сўнг аввал йўқотилган лицензия топилса, кредит бюроси беш иш куни ичida лицензиянинг асл нусхасини бекор қилиш учун Марказий банкка топширади.

6-боб. Кредит бюросини қайта ташкил этиш ва тугатиш

37. Кредит бюросини қайта ташкил этиш ва тугатиш Ўзбекистон Республикасининг «Кредит ахбороти алмашинуви тўғрисида»ги Қонуни ва бошқа қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

38. Қайта ташкил этиш ёки тугатиш тўғрисида қарор қабул қилинганидан кейин кредит бюроси бу ҳақда бир иш кунидан кечиктирмай Марказий банкка ёзма шаклда хабар қилиди ва иккى майданида оммавий ахборот воситаларида ҳар ҳафта тегишил эълон берид боради.

39. Кредит бюроси қайта ташкил этилган тақдирда, кредит ахбороти маълумотлар базаси кредит бюросининг ҳуқуқий ворисига, агар у лицензияга эга бўлса, топширилади. Бу ҳолда кредит бюросининг ҳуқуқий вориси бу ҳақда кредит ахбороти етказиб берувчиликни ва Марказий банкни кредит ахбороти маълумотлар базаси олинган қундан этилборан беш иш куни ичida ёзма шаклда хабардор этиши шарт. Бунда оммавий ахборот воситаларида жойлаштирилган эълонларда кредит бюросининг кредит ахбороти маълумотлар базаси үнинг ҳуқуқий ворисига топширилганлиги кўрсатилади.

40. Кредит бюросининг ҳуқуқий вориси лицензияга эга бўлмаса, шунингдек, кредит бюроси тугатилган, лицензиянинг амал қилиши тугатилган ёки у бекор қилинган ҳолларда, кредит ахбороти маълумотлар базаси Марказий банкка текин топширилади.

7-боб. Якуний қоидалар

41. Кредит бюросининг муассис ҳужжатларига киритилган ўзгартишлар ва кўшимчалар қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартибда Марказий банкда рўйхатдан ўтказилиши керак.

42. Мазкур Низом талабларини бузганликда айбордor бўлган шахслар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

43. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирилиги ҳамда Савдо-саноат палатаси билан келишилган.

Ўзбекистон Республикаси

Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини

ривожлантириш вазири

2018 йил 28 апрель

Ўзбекистон Республикаси

Савдо-саноат палатаси раиси

2018 йил 28 апрель

А. АХМЕДХАДЖАЕВ

А. ИКРАМОВ

БАЙРАМ ШУКУХИ

Ўзбекистон – хорижликлар нигоҳида

27 ўйл

Энг улуг, энг азиз айём – Ватанимиз
Мустақиллигининг 27 йиллигига саноқли кунлар
колди. Юртимизнинг барча гўшасида байрамни
кўтарикин руҳда нишонлашга қизғин ҳозирлик
кўрилмоқда.
Юртдошлиримиз юз-кўзидағи хурсандлик,
хотиржамлик туйғулари кишини янада мамнун
этади. Бу кайфиятни айни дамда мамлакатимизда
мехмон бўлиб турган хорижлик сайёхлар ҳам
эътироф этмоқда.

Абдуллоҳ Ал-ҚАДХИЙ, тадбиркор (Малайзия):

– Фан-техника жадал тараққий этаётган буғунги кунда Ўзбекистон ҳам дунё мамлакатлари билан тенгма-тенг ривожланмоқда. Сафарим чогида бунга амин бўлдим. Юртингизга илк бор келган бўлсам-да, менда илук таассусот уйготди. Инсононг тамаддунидаги улкан цивилизация ўқичларидан бири бўлган гўзал шаҳар – Хивадан бой таассусотлар билан қўйтёдим. Хоразмнинг меҳмондўст ва ширинсуз одамлари, бир-бираидан кўркам тарихий иншоотлари, хивалик пазандалар тайёрлаган ширин тоомлар мени мағфун этиди. Хиванинг марказий қўчаларида гуллар, инсонга турор баҳш этиб, шамолда ҳилтирад турувчи байроклардан анзаш мумкин, юртингизнинг чекка ҳудудларида ҳам Мустақиллик байрамида муносаб тайёргарлик кетмоқда.

Ўзбекистонда боғдорчилик, мева-сабзавотчилик алоҳида маданият дарёжасига кўтарилган. Буғун дунё ахолисининг табиии мевалаларга бўлган эҳтиёжи ортиб бормоқда. Меванинг қайтиша ишлар, курутиш жуда яхши ўйла қўйилган. Шунинг учун таъм борасида бошқа мамлакатларнидан анча фарқ қиласди. Келажакда ўзимнинг савдо тармоқларим орқали юртингиздан ёнгок, майиз, жиёда, бодом каби маҳсулотлар экспортини ўйла қўйишни мақсад қиласданман.

Иосиф АМИНОВ, сайёх (Исроил):

– Самарқандада туғилганман. 1979 ўши ошламиз билан Истроил давлатимида кўнгил кетганимиз. Дўстларим билан бирга Мустақиллик баъдари таштанарапида иштирок этиши учун Ўзбекистонга кепдик. Тўғриси, болалигим ўтган, бобо-бувум дафн этишган жойларни яна кўриш ҳаётимдаги энса ҳаяжонли ва қуёвочи оғнлар бўлди. Шу дәвр ичинда Ўзбекистон жадал ривожланаётганига гузоҳ бўлдик. Юртингизнинг янги қиёфаси ривожланган давлатлардан колишимайди. Айнича, ўзбек ҳалқининг меҳмондўст, очиқкўнглигини кўриб болаликдаги илук хотираларим ёдга тушди. Ўзбек ҳалқини Мустақилликнинг 27 ўйлиги баъдари билан табриклийман, юртингиз истиқололи абадий бўлсин!

Муҳаммад АҚБАР, савдо мутахассиси (Афғонистон):

– Ҳар гал юртингизга сафаримни ишларим юришиши ва самарали ҳамкорликни ўйла қўйиш учун муқаддас қадамжоларни зиёрат қилишдан бошлайман. Кўнгил хотиржамлигига нима етсан! Бу галги ташрифимда Зангиота зиёратгоҳига бордим. У ердаги ўзгаришлар мени пол қолдирди. Сўнгги бор 2013 ўши бу мўътабар қадамкозга ташриф буюргандим. Ҳозир умуман бошқача, ёз фасли бўлса-да у ерда баҳорий гуллар очилиб турнибди. Буғунги Ўзбекистон яналиклари билан одамни шошириб қўймоқда. Ободлик, байрамона шукухдан дилингиз равшан торлади.

Ўзбекистон жуда бой мамлакат. Чунки бу ерда гўзал ва тенгсиз шаҳарлар бор. Юртингизда туризмни ривожлантиришига катта эътибор қараштилоқда. Шу сабабли қадимий мансулгоҳларга боршини ҳар бир меҳмон кўнглига тугади. Интернет орқали Самарқанд, Шаҳрисабз шаҳарларида амалга оширилётган ўзарашларни кулатиб боряйтман. Мустақиллик байрамини ушибу шаҳарларда кутуб олмоқчиман.

Чжан ЧАН, ҳунарманд (Хитой):

– Ўзбекистонга илк бор келишган. Ўзим болалар учун маҳсус ўйинчоқлар ясайман. Маҳсулотларимиз жуда харидоргир. Бир гал Хитойга саёҳатга борсан ўзбекистонликнинг боласи қўлида жуда ажойиб кўйирчоқ кўриб қолдим. Шундан сўнг юртингизда маданиятига қизиқиш ортди, Ўзбекистонга келишига қарор қилдим ва бунга эришдим.

Ташкентнинг диккатга сазовор жойлари менга, айниқса, ёқди. Шаҳар кўчалари бўйлаб кечқурун саир қилиш бошқача. Ҳалқиниз болажон экан. Буни савдо мажмуалари, истироҳат боғлари ва сўлим сайдоғларда кич-кингойлар учун яратилган имкониятлардан ҳам бўлса бўлади. Кишиларнинг кайфияти, болаларнинг күбони ва беғубор кўпгиси хотирарамда бир умр сақланса керак.

Мамлакатимиздаги қулай инвестиция муҳитини меҳмонлар юқори баҳолади

Европа халқ партиясининг Германиядаги фракцияси аъзоларидан ташкил топган бир гурӯҳ меҳмонлар Фарғона вилоятида бўлди.

Ўзбекистон ва Европа муносабатларини янги босқичга кўтариш, мамлакатимизда амалга оширилаётган испоҳотлар жараёнига Европа Иттифоқининг тажрибаси ва молиявий-техник кўмагини жалб этиш борасида көнг кўллами ишлар амалга оширилмоқда.

Европа халқ партиясининг Германиядаги фракцияси аъзоларидан иборат делегациянинг мамлакатимизга ташрифи ҳам ана шу ҳамкорлик-

нинг амалдаги самарасидир.

Меҳмонларни вилот ҳоқимининг иқтисодиёт ва тадбиркорлик масалалари бўйича биринчи ўринбосари Акмал Отиков қабул қилди. Вилоятда олиб бораилаётган курилиш-бунёдкорлик ишлари, ижтимоий-сиёсий ўзгаришлар, ҳалқимиз фарғоналигини таъминлашда дав-

латимиз томонидан яратиб бериллаётган имкониятлар ҳақида гапириб берди.

Делегация аъзолари Фарғона вилояти Қува туманидаги «Фарғона анончиллик масъулияти чекланган жамияти шаклидаги агроФирма фаолияти билан танишди. Яқинда барпо этилган «Фарғона анончиллик» кор-

хонаси 300 гектардан ортиқ майдонни эгаллаган. Ушбу агроФирма анор этишириш, сақлаш, қайта ишлари ва экспорт қилишга ихтисослашган. Айни пайтда 289 гектар ерга 15 нағва яқин 272 минг тундан зиёд анор кўчатлари экилган.

Меҳмонлар шу куни Фарғона шаҳрида барпо этилган Театр ва концерт, Сув спорти саройларида бўлди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Халқ қабулхонаси, унинг фаoliyati, ҳалқ давлат идоралари эмас, давлат идоралари ҳалиқа хизмат қилаётганинлиги ҳақидаги маълумотлар меҳмонларда катта қизиқиш уйготди. Марғилон шаҳридаги «Наримтекс» масъулияти чекланган жамияти фаолияти билан танишув ҳам самарали бўлди.

Мазкур корхона аёллар

кийим-кечаклари тикишга ихтинослашган. Бу ерда кўйлак, костюм, камзул, пальто, куртка каби 20 турдан ортиқ маҳсулотнинг 1000 га яқин модели ишлаб чиқарилмоқда.

«Ёдгорлик» масъулияти чекланган жамиятида ипакдан тўқилаётган гилам, адрес, атлас ва бошқа матоларнинг юқори сифати ва ўзиға хос дизайн, хорижга экспорт қилинаЛётган «Лола», «Тонгги юлдуз», «Хосиятхон», «Қалдирғоч», «Қўёш», «Етти тог чечагиз», «Қўнгил оғочи» нусхали гиламлар делегация аъзоларига манзур бўлди.

Мамлакатимизда таълим, тадбиркорлик, қишлоқ хўжалиги, миллий ҳунармандлик соҳаларида амалга оширилаётган испоҳотлар, қулай инвестиция муҳитини меҳмонлар томонидан юқори баҳоланди.

Молиявий оммабоплик альянси халқаро ташкилотига аъзо бўлиш тўғрисида

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

МОАга ҳозирги пайтда 104 институт кирган бўлиб, уларнинг 91 таси дунёнинг ривожланаётган мамлакатлари (марказий банклар, молиявий регуляторлар, ассоциациялар)дир. МОА штаб-квартираси Куала-Лумпур (Малайзия) шаҳрида жойлашган.

У Марказий банкка халқаро тажрибани ўрганиш, банк хизматлари оммаболлиги ва молиявий саводхонлик даражасини ошириш, шунингдек, банк хизматлари истеъмолчиларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича миллый дастурларни ишлаб чиқиш учун етакчи эксперктарни жалб қилишда ёрдам беради.

МАЪЛУМОТ. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 9 январдаги «Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони ва 2018 йил 23 мартағи «Банк хизматлари оммаболлигини ошириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорида банк хизматлари оммаболлиги ва молиявий саводхонлик даражасини ошириш, шунингдек, банк хизматлари истеъмолчиларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш Марказий банкнинг асосий вазифаларидан бири этиб белгиланган.

Реклама

**“Туронбанк” АТБ жамоаси халқимизни
жонажон Ватанимизнинг истиқлол
байрами - Мустақиллигимизнинг
27 йиллик қутлуғ санаси билан самимий
муборакбод этади!**

www.turonbank.uz
Хизматлар лицензияланган

Халқ банкининг Ангрен филиали янги бинода иш бошлади

Акциядорлик-тижорат Халқ банки аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини ошириш мақсадида сўнгги йилларда республикадаги мавжуд барча туман ва шаҳар филиалларини тўлиқ қайта таъмирлаб, фойдаланишга топширмоқда.

Бунда Президентимиз томонидан жорий йилнинг 23 марта куни қабул қилинган «Банк хизматлари оммаболлигини ошириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори дастурламал бўлиб хизмат килмоқда.

Халқ банкининг Тошкент вилояти Ангрен филиали ана шундай замонавий қиёфа касб этди.

Янгидан қад ростлаган банк биноси курилишига 3,9 млрд. сўм маблагъ сарфланниб, у тўлиқ замонавий жиҳозлар билан таъминланди.

Эътиборлиси, бинога кираверишдағи милиция пости ўрнига, мижозларга маслаҳат берувчи «Ресепшн» хизмати ташкил этилган. Бу ерда банк мутахассиси мижозларга маслаҳатлар, саволларига жавоблар беради. Бир сўз билан айтганда, ортича оворагарчилкларга чек кўйилди.

Шунингдек, банкда тадбиркорлар учун алоҳида, жисмоний шахслар учун алоҳида хизмат кўрсатиш жойлари ташкил этилган.

25 август куни мазкур бинонинг очилиши маросимида Халқ банки томонидан ўтказилган «Қадимий Бухоро» тиражли, пул-буюм ютуқли лотереясида «Спарк» автомобили гонилиб бўлган ангренлик фуқарога ютуқ топшириш маросими ҳам бўлиб ўтди.

Халқ банки маҳаллий туризмни ривожланишига ўз ҳиссасини кўшиш мақсадида ташкил этган ушбу тиражли, пул-буюм ютуқли лотереяда республика измизида ишлаб чиқарилган 4 та автомобиль, Бухорага 2 кишилик ва 1 кишилик жами 100 та сайёхлик йўлланмалари ва 2000 сўмдан 5 миллион сўмгача бўлган пул ютуqlаридан иборат жами 99 200 та ютуқ ўз эгаларини топди.

Дарҳаққиат, юртимизда Халқ банки томонидан амалга оширилаётган ислоҳотлар замонида мижозлар учун кўшимча кулагайликлар яратиш мақсади ётибди. Фойдаланишга топширилган мазкур филиалнинг замонавий қиёфа касб этиши аҳоли ва мижозларга янада сифатли банк хизматлари кўрсатиш имкониятини яратмоқда.

Реклама

QISHLOQ QURILISH BANK

**Барча юртдошлиаримизни
мамлакатимиз
Мустақиллигининг
27 йиллик байрами билан
самими табриклаймиз.**

Фурсатдан фойдаланиб, қуидаги миллий валютадаги
янги омонат турларини таклиф этамиз:

“ИНСОН МАНФААТИ” –

омонат муддати – 13 ойдан 30 ойгача,
фоиз ставкаси – йилига 16 %.

“ЯХШИ НИЯТ” –

омонат муддати – 3 ойдан 13 ойгача,
фоиз ставкаси – йилига 14 %.

Ушбу омонатларга ҳисобланган фоизлар ҳар ойда түлаб борилади.

Сизнинг омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги
омонатларини кафолатлаш фонди томонидан кафолатланади.

**“Қишлоқ қурилиш банк” –
фаровон ҳаётингиз хизматида!**

**Азиз ва ягонамсан,
жонажон
Ўзбекистоним!**

Мурожаат учун: (+99871) 150-72-58, (+99871) 150-93-39, www.qqb.uz

Хизматлар лицензияланган

«Қишлоқ қурилиш банк»дан замонавий хизматлар

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

– Банкимиз томонидан ахолига қулайликлар яратиш мақсадида янги масоғавий хизматлар жорий этилмоқда, – дейди «Қишлоқ қурилиш банк» АТБ Ахборот технологиялари департаменти бошқарма бошлиги Улугбек Исломов. – «Интернет банкинг», «Мобиль банкинг» ва «СМС-банкинг» шулар жумласидан бўлиб, улар орқали мижозлар вақтини тежаш ва ўз маблагларини тезкор равишда тасаруф этиш имконияти яратилган.

Маълумотларга кўра, жорий йилнинг 25 август
холатига банкнинг «Корпоратив интернет-банкинг»

хизматидан фойдаланувчи мижозлар сони 3181 та, «Мобиль-банкинг» хизматидан фойдаланувчи 3479 тани, «QQB Mobile» хизматидан фойдаланувчи мижозлар сони 4174 нафарни ҳамда «СМС-банкинг» хизматидан фойдаланувчилар эса 6 675 нафарни ташкил этган. Жисмоний шахсларга мўлжалланган «СМС-хабарнома» хизмати белуп бўлганлиги боис ушбу хизматдан фойдаланувчилар сони муттасил ошиб бормоқда (ҳозирда 73 489 нафарга етган).

Бевосита «СМС-хабарнома» хизматига тўхталашибиган бўлслак, буғунги кунда мазкур хизмат-

га уланган мижозларга: пластик карта ҳисобвараги бўйича айланмалар, омонатга маблаг қабул қилинганлиги ёки чиқим қилинганлиги, кредит бўйича қарздорлик миқдори, кредит сўндирилганлиги, график бўйича муддати ўтган асосий қарздорликлар тўғрисида смс-хабарлар юборилаётганини қайд этиш мумкин.

Тадбир давомида банк томонидан кўрсатилаётган масоғавий хизматлар, уларнинг афзаллilikлари ва жорий қилиниши режалаштирилаётган янги инновацион лойиҳалар ҳақида маълумот берилди.

Бобур МУҲАММАДИЕВ.

O'zLiDeP ёшларга
имтиёзли кредит
ажратилишида
кўмаклашмоқда

«Дўстлик» маҳалла фуқаролар
йигини Урганч шаҳрининг
«Наманган» кўчасида жойлашган
бўлиб, жорий йилда «Обод
маҳалла» дастурига киритилган.

Партия фаолларидан иборат ишчи гурӯҳ аъзоларининг навбатдаги ташрифи мазкур маҳаллада бўлди. Ташриф чоғида партия вакиллари ҳудуддаги реал ҳолат билан яқиндан танишиб, одамлар билан суҳбатлашди, уларнинг дарду ташвишлари билан қизиқди. Ўрганиш ва суҳбат жараёнида ҳудудда кўплаб муаммолар тўпланиб қолгани маълум бўлди.

– Дўстлик маҳалларидаги 1274 та хонадонда истикомат қўлаётган 1410 нафар аҳолининг 35 нафари тадбиркорлик, 210 нафари савдо-сотиқ, 13 нафари касаничилик, 30 нафардан ортига кичик бизнеснинг бошқа турлари билан шугулланади, – дейди O'zLiDeP вилоятини Кенгаши раиси Ш.Сафарбаев. – Аммо Урганч шаҳрида имконият ва салоҳиятнинг кўплигини инобатга оладиган бўлслак, мазкур кўрсаткини етарли деб бўлмайди. Шу боис, ўрганишлар давомида муаммоларга ечим топиши баробарида, аҳолини тадбиркорликка жалб қилиш орқали бандлники оширишга алоҳида эътибор қаратмоқдамиз.

Урганчлик Барно Раҳимова кўп йиллардан бўён тикивчилик билан шугулланади. Лекин фаолиятини кенгайтиришга имконияти йўқ эди. Ишчи гурӯҳ аъзолари ташрифи тадбиркорга катта имконият берди. Боиси, партия кўмагида унга Ўзмиллийбанк Урганч филиали томонидан 20 млн. сўм миқдорида имтиёзли кредит ажратиладиган бўлди. Энди у олган кредити эвазига фаолиятини кенгайтириб, 5 нафар хотин-қиз бандлигини таъминлайди.

Шунингдек, ўрганишлар давомида партия фаоллари маҳалладаги яна 8 нафар фуқарога ўз бизнесларини бошлаши учун тижорат банкларидан имтиёзли кредит олишларига кўмаклашди.

finance.uz

ҚОНУНЧИЛИКДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

ЯНГИ ҚОНУНЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАМИЗ

Давлат бюджети түғрисидаги барча ахборот ҳамма учун очик бўлади

Президентимизнинг
«Бюджет маълумотларининг
очиқлигини ва бюджет
жараёнида фуқароларнинг
фаол иштирокини
таъминлаш чора-тадбирлари
түғрисида»ги қарори
имзоланди.

Давлат бюджети: барча босқичлари очик ва тушунарли

Хужжат билан Давлат бюджетини
шакллантириш ва ижро этишининг
яңги тартиби жорий этилмоқда. Масалан, кейинги йилдан бошлаб бюджет
маблағларини тақсимлашда фуқаролар иштирок эта бошлайдилар. Тумантар (шаҳарлар) бюджетлари
кўшичма манбаларининг камидаги 10 фоизи жамоатчилик фикри асо-

сида шакллантирилган тадбирларни молиялаштиришга йўналтирилади.

2020 йилдан бошлаб Давлат бюджети ва давлат мақсадли жамгармалари бюджетлари ахборотлар батафсил баён этилган, илгор халқаро стандартларга мувофиқ тайёрланган қонун билан тасдиқланади. Эслатиб ўтамиз, айни пайтда параметрлар Президент қарори билан тасдиқланади.

Давлат бюджети ва давлат мақсадли жамгармалари бюджетлари, солиқ ва бюджет сиёсатининг асосий йўналишлари лойиҳалари, шунингдек, бюджетлар ижроси түғрисидаги хисоботлар Қонунчилик палатасига тақдим этилишидан олдин мажбурий жамоатчилик мухокамасига кўйилади. Лойиҳалар ҳамда хисоботлар билан бирга Молия вазирлиги томонидан

ишлиб чиқиладиган «Фуқаролар учун бюджет» ахборот нашри ҳам эълон қилинади.

Ҳисоб палатасининг бюджетлар, солиқ ва бюджет сиёсатининг асосий йўналишлари лойиҳалари, шунингдек, уларнинг ижроси түғрисидаги йиллик хисобот юзасидан ташки аудит ва баҳолаш натижалари бўйича хулосалари мажбурий эълон қилинади.

«Очиқ бюджет» портала ишига тушурлади

Бу юкорида баён этилган принциплар ва қоидалар бажарилишини таъминлашда ёрдам беради. Айни 2019 йилдан фаопият юрита бошлайдиган янги порталда бюджетларнинг лойиҳалари, улар ижроси түғрисидаги хисоботлар ва Ҳисоб палатасининг

хулосалари эълон қилинади. Жамоатчилик фикрини шакллантириш учун кўшичма манбалар ҳисобидан молиялаштирилиш таклиф этилаётган тадбирлар түғрисидаги ахборот ҳам шу ернинг ўзида жойлаштирилади.

Умуман олганда у фуқаролар билан қайта алоқани ташкил этиш воситасига айланиши, бюджет қонунчилигини бузиш ҳолатлари түғрисида хабардор килиш ва бюджет жараёнини такомиллаштириш бўйича таклифлар кириши имкониятини бериши лозим.

Парламента бюджетлар, солиқ ва бюджет сиёсатининг асосий йўналишлари лойиҳалари, шунингдек, уларнинг ижроси түғрисидаги хисоботларни кўриб чиқишида фуқароларнинг портал орқали келиб тушган фикр ва таклифларни таҳлил қилиш тавсия этилди.

ҚҚС бўйича ҳисоботга тузатиш киритилди

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва давлат солиқ кўмитасининг қарори (20.08.2018 йилда 2439-6-сон билан рўйхатдан ўтказилган) билан солиқ ҳисоботининг шаклларига ўзгариши ва кўшичмалар киритилди.

Қимматбаҳо металлардан тайёрланган тангалар муюмалага чиқарилади

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқарувининг қарори (20.08.2018 йилда 3056-сон билан рўйхатдан ўтказилган) билан уларни сотиш ва қайтариб харид қилиб олиш тартиби тасдиқланди.

Mарказий банк томонидан юбилей саналари, шунингдек, тарихий ва замонавий даврнинг мухим воқеаларига багишланган қимматбаҳо металлардан тайёрланган тангалар муюмалага чиқарилади.

Улар республика ҳудудида номинал қиймати бўйича қонуний тўлов воситаси, шунингдек номинал қийматидан юқори баҳоланувчи коллекция, инвестиция ва жамғариш объектлари сифатида муюмалада бўлиши мумкин.

Бундай тангаларни сотиш ва қайтариб харид қилиб олиш МБнинг ҳудудий Бош бошқармалари ва тижорат банклари (бундан кейин – банк) орқали амалга оширилади. МБнинг расмий веб-сайтида бундай банкларнинг мансили ҳақидаги маълумотлар эълон қилиниб борилади. Тижорат банклари ушбу операцияларни МБ билан тузилган шартнома асосида амалга оширадилар.

Тангалар идентификация серия рақамига эга бўлган асиллик сертификати билан бирга муюмалага чиқарилади.

Қандай қилиб «қимматбаҳо» тангалар соҳибига айланиш мумкин

Бунинг учун Марказий банк сайтида кўрсатилган банкларга мурожаат қилиш ва кўйидагича ҳак тўлаш зарур:

- жисмоний шахслар учун – нақд ва нақд пулсиз ҳисобкитоб шаклида;
- юридик шахслар учун – пул маблағларини ўтказиш йўли билан.

Тангаларни сотиш нархи ҳар ҳафтада камида 1 марта, миллий валютада белгиланади ва МБ сайтида эълон қилинади.

Танганинг қиймати қимматбаҳо металл баҳосидан келиб чиқиб белгиланади. Баҳолаш Лондон қимматбаҳо металлар асоциациясининг (LBMA) эрталабли фиксинг нархи (белгиланган олтин баҳоси) ва сўмнинг АҚШ долларига нисбатан курсига мувофиқ ҳисоб-китоблар асосида амалга оширилади ҳамда МБ сайтида эълон қилинади. Ҳисоб-китоб қилиш тартиби иловада кўрсатилган.

Тангалар идентификация серия рақамига эга бўлган асиллик сертификати билан бирга муюмалага чиқарилади. Ҳисоб-китоб қилиш тартиби иловада кўрсатилган.

Тангаларни банкка қандай қилиб сотиш мумкин

Тангаларни банкка топшириш шахсни тасдиқловчи ҳужжат мавжуд бўлганда амалга оширилади, юридик шахс вакили эса, бундан ташқари, ишончномага эга бўлиши шарт. Операция далолатнома билан расмийлаштирилади.

Шундан сўнг тангалар 10 кун давомида асиллик дарасини аниқлаш мақсадида техник экспертиза ўтказиш учун Асиллик палатасига юборилади. Бунда тангаларнинг эгаларидан экспертиза учун тўлов ундирилмайди.

Асиллик палатаси 10 кун давомида экспертиза ўтказиб, унинг натижаларини МБга тақдим этади. Сўнгра ҳудуди шунча муддат давомида қайтариб харид қилиб олган банк тангаларни эгаси билан ҳисоб-китоб қиласи.

Танганинг қайтариб харид қилиб олиш нархи топширилган кундаги қимматбаҳо металларни сотишдан ва ушбу нархга кўлланиладиган МБ бошқарувининг томонидан тасдиқланган чиғирмага асосан белгиланади.

Kўшилган қиймат солиги (ҚҚС) ҳисоб-китоби ва унга иловадардан ахолига реализация қилинадиган табиий газ бўйича ҚҚСни умумий суммалардан ажратувчи кўрсатичлар акс этирилган сатрлар чиқариб ташланди. Бу билан ҳисобот Солиқ кодексига мувофиқлаштирилди – 2015 йил 1 январдан ахолига реализация қилинадиган газ бўйича ҚҚСнинг ноль даражали ставкаси бекор қилинган (4.12.2014 йилдаги ЎРҚ-379-сон Қонуннинг 4-моддаси 21-банди). Газ нархи давлат томонидан тартибига солинади ва ҚҚСни ўз ичига олади.

ҚҚС ҳисоб-китобига 6-илова «Ноль даражали ставка бўйича қўшилган қиймат солиги солинадиган товарлар (ишлар, хизматлар) реализацияси ҳисоб-китоби»нинг 060-сатри Солиқ кодексининг 217-моддасига мувофиқ баён этилди. Ахолига кўрсатиладиган ва ноль даражали ставка бўйича ҚҚС солинадиган коммунал хизматлар рўйхатига идоравиӣ уй-жой фонди ўйларида яшаётган аҳоли учун Мудофаа вазирлигининг бўлинмалари томонидан олинадиган хизматлар кўшичма қилинди.

ИСЛОХОТЛАР САМАРАСИ

Тараққиёттинг янги ва самарали формуласи

(Давоми).

Бошланиши 1-бетда.

Агар иқтисодий жиҳатдан энг тараққиёттинг этган давлатлар таҳжисасига назар ташласак, улар, аввало, илмифонни ривожлантиришига эътибор қаратганинг гувоҳи бўламиш. Таълим-фан ва амалийт интеграцияси – тараққиёттинг биринчи асосий шартидир. Малакали кадрларни тайёрлаш тизимида унинг аҳамиятини ҳеч нарса билан солишириб бўлмайди.

Интеграцияларнинг кичик даражаси мамлакатлар иқтисодиётида янги хўжалик юритиш тизимини шаклантириш ўйли ҳисобланиб, ҳамкорликда маҳсулот ишлаб чиқаридиган ва географик яқин бўлган корхона ва ташкилотларни ўз ичига олган кластерлар яратишдир.

Кластерларни шаклантиришдан мақсад шаҳар, туман ва вилоят ичидаги жойлаш-

ган бир хил соҳа корхоналарини ва улар билан ягона технологик занжирда бўлган хизматларни ятунлаштириш, инновацион ишлаб чиқаришни ташкил этиш асосида рако-батбардош товарлар яратишга йўналтиришдан иборатdir. Бунда ахолини иш билан тъминлашдиг мухим жиҳат ҳам ўзини намоён этади.

Ўзбекистон пахта-тўқимачилик саноатида кластер тизимини жорий этиш ташаббуси қишлоқ хўжалигини яхлит тизим асосида ривожлантириша хизмат қиласди. Энг мухими, бу тизим асосида мамлакатимизнинг қишлоқ хўжалиги соҳасида ва академияда фаолият юритаётган олимлар бирлашади. Зеро, кластер орқали турли касб эталарни бир мақсад сари сафарбар этилмоқда.

Шунингдек, бу тизим нафакат енгил саноатни, балки озиқ-овқат саноати, фармацевтика, курилиш маҳ-

сулотлари ишлаб чиқаришни ёнлаб тармоқларни ҳам қамраб олади.

Бугун иқтисодиёт соҳасида замон талабларига жавоб берадиган самарали ишлочотлар амалга оширилмоқда.

Миллий валютамизнинг эркин конвертацияси, хорижий валютани тижорат банкларидан чекловсиз сотиб олиш ва эркин сотиш имкониятинг яратилиши натижасида давлатимизнинг олтин-валюта зихирлари сезиларни даражада ўсади.

Ташкил сиёсат соҳасида хорижий давлатлар, биринчи навбатда, қўшини мамлакатлар билан дўстона ва ўзаро манбаатли муносабатларни ривожлантириш борасида катта ишлар амалга оширилди.

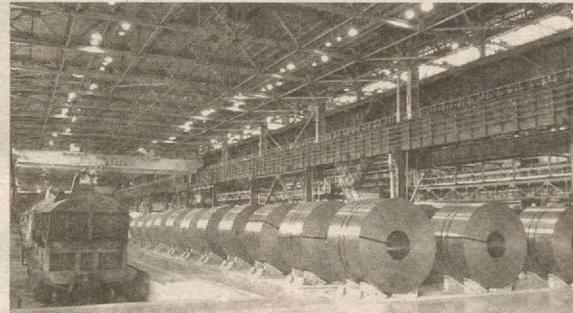
Пировардида Ўзбекистонда қулаи инвестициявий муҳит яратилиб, чет энглик сармоядорлар хукукларининг қонуний кафолати мустаҳкамланганни, уларга кўшимча имтиёзлар берилётгани ишбилиармон доиралар фаолиятини рағбатлантирувчи омил бўлмоқда.

Бир сўз билан айтганда, Президентимизнинг ҳар бир ишни амалга оширишда ишонч, дадиллик билан олга қадам ташлаши халқимизга катта умид бермоқда.

ЎЗА.

«Росэксимбанк»дан 141,56 млн. евролик кредит линияси

«Ўзсаноатқурилишбанк» ва «Асака» акциядорлик тижорат банклари Россия экспорт-импорт банки («Росэксимбанк») билан умумий қиймати 141,56 млн. еврода тенг кредит битимини имзолади.

Xујжат жорий йилнинг 17 август куни Москва шаҳрида Ўзбекистон делегациясининг «Росэксимбанк» ҳамда ИЭКСАР сургута агентлиги вакилларидан иборат Россия экспорт маркази раҳбарияти билан бўлиб ўтган учрашув чоғида имзоланди.

Ушбу маблаг «Ўзсаноатқурилишбанк» ҳамда «Асака» банк томонидан Тошкент металургия заводида йилига 500 минг тонна юкори сифатли совук катанини металл маҳсулотларини ишлаб чиқаришни ташкил қилиш лойиҳасини молиялаштиришга йўналтирилди.

Қайд этиш жоиз, мазкур лойиҳанинг амалиётга татбиқ этилиши автомобилсозлик, машинасозлик, қурилиш, электротехника маҳсулотлари ишлаб чиқариш сингари саноатнинг жадал тараққий этаётган тармоқларини хомаше билан тъминлашга хизмат қиласди.

Лойиҳа SFI Management Group компанияси иштирокида амалга оширилиб, у 2019 йилнинг сўнгига ишга туширилиши режалаштирилган.

Назира МАВЛОНОВА.

«Ўзмиллийбанк»да ўсиш суръати 243 фоиз

Ўзбекистон Республикаси Ташки иқтисодий фаолият миллий банки неча йилдирки, пул мумаласини такомиллаштиришга доир қарор ва фармонлар ижросини тъминлаш бўйича муайян ишларни амалга ошириб келмоқда. Бу ҳақда Ўзбекистон Миллий матбуот марказида бўлиб ўтган анжуманда алоҳида таъкидланди.

Пул мумаласини такомиллаштириш ва пластик карточкадан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш масалаларига бағишлиган тадбирда «Ўзмиллийбанк»нинг мутасадди ходимлари ва оммавий ахборот воситалари вакилларни иштирок этди.

Йигилишда банк тизимида эришилган натижалар, аҳолига хизмат кўрсатишинг янги тизимлари, тегиши қарор ва фармонлар ижроси юзасидан «Ўзмиллийбанк». Чакана операциялар департаменти директори Маҳмадиусф Набиев журналистларга батафсил маълумот берди.

Унга кўра, жорий йилнинг 7 ойи давомида «Ўзмиллийбанк» бўлим ва филиаллари кассалари 4 247,3 млрд. сўм нақд пуллар кирим килинган бўлиб, бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2 500 млрд. сўмга ёки 243 фоизга ўсишига эришилди. Шунингдек, пластик карточкалар асосида нақд пулсиз тўлов тизимларини янада ривожлантириш борасида бир қатор ишлар амалга оширилган бўлиб, жорий йил 1 август ҳолатига мумалага чиқарилган онлайн банк пластик карточкаларни сони 1 956 453 тани, шундан 1 829 998 таси миллий валютадаги ва 126 455 таси халқаро валютадаги тўлов пластик карточкаларини ташкил этди.

Банк мижозларига ажратилган терминаллар сони esa 23 690 тани ташкил этди. Хусусан, банк филиаллари конверсион амалиётлар ва валюта айрбошаш шохобчалари мижозларга халқаро пластик карталарни қабул қилувчи 188 та халқаро валюта тўлов терминални билан тъминланган. Шу билан бирга банк тизимида фаолият кўрсатётган банкоматлар сони 130 тани ташкил этиб, шундан 20 дан ошига халқаро пластик карталарни қабул қилувчи банкоматлардир. Ушбу банкоматларнинг асосан банк филиаллари, аэропортлар, темир йўл вокзаллари, меҳмонхоналар ҳамда хорижий меҳмонлар ташриф буорадиган обьектларга ўрнатилгани сайёхлар учун айни муддао бўлмоқда.

«Ўзмиллийбанк» хисоб-китоб банки сифатида республикамизнинг 23 та тижорат банки билан Union Pay International (UPI) халқаро пластик карталар эквайринги бўйича шартномалар имзолади. Банк мижозларидаги тўлов терминаллари орқали халқаро пластик карточкалардан тўловларни қабул қилинишини тъминлаш учун жорий йил 1 август ҳолатига 17 150 та тўлов терминалини халқаро

тўлов тизимларига интеграциялаш ишлари якунланди. Бу, ўз навбатида, банк мижозлари учун яна бир купайлик бўлди.

«Ўзмиллийбанк» тизимида инновацион хизмат турларини жорий этиш борасида ҳам қатор ишлар қилинмоқда. Бунга мисол тарикасида «Milliy» мобил иловасини айтиш мумкин. Мазкур иловага мизож мобил телефон рақами орқали UzCard тизимида «Ўзмиллийбанк» ёки бошқа тижорат банкларини миллий валютадаги пластик карталарни бириттирган ҳолда банк хизматларидан фойдаланиш имкониятни беради. Хусусан, «Milliy» мобил иловадан коммунал, мобил ва стационар телефон, интернет провайдер, солиқ, нотариус, боххона, газначилик, йўл ҳаракати хавфзислигига риоя этманлик учун жарима ҳамда ФХДЕ хизматлари учун, шунингдек, бошқа турдаги тўловларни амалга ошириш имконияти яратилган.

Анжуман сўнгига банк мутахассислари ва журналистлар ўртасида баҳс-мунозарага бой савол-жавоблар бўлиб ўтди.

Бобур МУҲАММАДИЕВ.

БИЗНЕС ЖАРАЁНЛАР

Ташаббускор, ишбилармон ва тадбирли аёллар рағбатлантирилди

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партияси Сиёсий Кенгаши Ижроия кўмитаси томонидан Ўзбекистон Республикаси давлат Мустақилликининг 27 йиллигига бағишлиб «Азиз ва ягонамсан, жонажон Ўзбекистоним!» шиори остида «Ишбилармон аёл» кўрик-тандовининг республика босқичи ўтказилди.

Mамлакатимизда аёлларнинг ижтимоий-иқтисодий фаолигини кучайтириш, уларнинг давлат ва жамият ҳафтадиги ўрни ва мавқенини ошириш, оила институтини мустаҳкамлаш каби йўналишларда мисли кўрилмаган тизимили ишлар амалга оширилмоқда. Эътиборлиси, бу борада давлатимиз раҳбари томонидан кўрсатилётган гамхўрлик натижасида миллий иқтисодиётимизнинг таянч устунларидан бири бўлган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришда ҳам хотин-қизларимиз катта маъсулиятни ўз зиммаларига олмоқдалар.

«OzLiDeP» ана шундай фидий хотин-қизларнинг яратувчаник, бунёдкорлик жабхаларида мехнатларини улуғлаш, жамоат ишларидаги ўрни ва мавқенини юксалтириши ўзининг асосий вазифаларидан бири, деб билади. Шу мақсадда ташкил этилган кўрик-тандовда мамлакатимиз тараққиети ва ҳалқ фаронлиги йўлида фаол иштирок этадиган тадбиркор ва фер-

мер хотин-қизларни қўллаб-кувватлаш, ҳудудларда улар ўртасида оиласавий тадбиркорликни жадал ривожланишини рағбатлантириш, аёллар тадбиркорликининг илгор тажрибаларни оммалаштириш, тадбиркорликка оид касбий маҳорати ва билим даражасини юксалтириш учун зарурий шарт-шароит яратиш ва, энг асосийси, партия дастури ҳамда 2017-2021 йилларда мамлакатимизни янада ривожлантиришга қаратилган Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган вазифаларни амалга ошириш кўзда тутилган.

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси, Ўзбекистон Қасаба уюшмалари Федерацияси ҳамда Ўзбекистон фермер, дехқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашни билан ҳамкорликда ташкил этилган тандовнинг бўйича туман, шаҳар ва вилоят босқичларида 10 минг нафардан зиёд тадбиркор, ишбилармон ва фермер аёллар иштирокчilar учун концерт дастури намойиш этилди.

Голибларга партия ва ҳамкор ташкилотларнинг диплом ва қимматбаҳо эсадлик совғалари тақдим этилди.

Тадбир якунида иштирокчilar учун концерт дастури намойиш этилди.

Назира МАВЛОНОВА.

Туризм соҳасида биринчи инвестициявий форум ўтказилади

Вазирлар Маҳкамаси қарорига кўра, 19-21 ноябрь кунлари

Тошкентда туризм соҳасидаги биринчи Ҳалкаро инвестиция форуми бўлиб ўтади, деб ёзди Spot.

Forumни ташкил этишдан кўзлangan мақсад – туризм саноати соҳасидаги ҳалкаро ҳамкорликни кенгайтиш, тўғридан-тўғри инвестицияларни жалбилиш, мамлакат туризм салоҳиятини потен-

циал инвесторлар ўртасида тарғиб қилишдан иборатdir.

Форумда чет эл компаниялари, ҳалқаро молия институтлари ва бошқа ташкилотлар ва киллари қатнашиши кутилмоқда.

1 октябрчагача вилоятлар ва пойтахт ҳокимликлари, шунингдек, Қорақалпогистон Вазирлар кенгаши ҳамкорлик инвесторларга таклиф этиладиган лойиҳалар тақдимотини тайёрлайди.

Тадбир иштирокчilari республика ҳудудларига ташриф буориб, инвесторлар учун таклиф килинаётган тайёр лойиҳалар билан жойда танишишлари мумкин бўлади.

Улар учун «Чорвоқ» ЭСЗ, Samarkand City ва «Қадимий Бухоро» СЗ, шунингдек, Сурхондарё вилоятидаги кичик сайдхик зоналарига ҳам саёҳат уюштирилади.

БАНКЛАРДАН ЯНГИ ХИЗМАТЛАР

«ОБОД ЙОРТИМ» – ЎЗМИЛЛИЙБАНКНИНГ АЙЁМ ТУХФАСИ

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки мамлакатимиз Мустақилликининг 27 йиллиги муносабати билан ҳалқимиз, қолаверса, ўз мижозларини ҳушнуд этиш мақсадида миллий валютада янги муддатли омонатни жорий қилди.

«Обод юртим» деб номланган ушбу омонатнинг сақланиш муддати – 2 ой бўлиб, унга банк йиллик 16 фоиз устама тўлашни белгилади.

Депозитга кўшимча бадаллар қабул қилинади, хисобланган фойзлар эса омонат муддати тугаганидан сўнг талаб қилиб олгунга қадар ҳисобварагига ўтказиб бериш йўли билан тўлаб берилади.

«Обод юртим» бўйича ишлаб чиқилган тартибга кўра, унга маблиғлар жорий йилнинг 30 сентябрига қадар амалга оширилади.

Маълумот ўрнида айтиб ўтамиш, бугунги кунга келиб ўзмиллийбанкда амалда бўлган миллий ва хорижий валютадаги муддатли ҳамда жамгарма омонатлар сони 15 тага етди.

«ЎЗСАНОАТҚҮРИЛИШБАНК»ДАН КЕНГ ТУРДАГИ МИКРОҚАРЗЛАР

«Ўзсаноатқўрилишбанк» акциядорлик-тижорат банки тизимида микроқарзлар тартиби мижозлар талаб ва истакларидан келиб чиқиб, турли шарт ва тарифларда ишлаб чиқилди.

Уларни номлари ва муддатларидан фарқлаш мумкин. Хусусан, «Ҳамёнбоп» ва «Экспресс» номли микроқарзлар қисқа муддатли, «Универсал», «Қулай» ҳамда «Эксплюзив» кредитлари узоқ муддатли хизмат ҳисобланади.

«Ўзсаноатқўрилишбанк» АТБ томонидан микроқарзлар энг кам иш ҳақининг 100 баравари миқдоридан ошмайдиган суммада тўловчилик, муддатлилик, таъминланганлик ва қайтарни шартлари асосида берилади.

Улар 3 ойдан ошмайдиган имтиёзи давр билан 36 ой муддатга банк томонидан эмиссия қилинган пластик карта (қарз олувчининг)га ўтказилса, йиллик 26 фоиздан кам бўлмаган миқдорда, қарз олувчининг бошқа банкда эмиссия қилинган картасига ўтказилган тақдирда йиллик 28 фоиздан кам бўлмаган миқдорда, нақд пулда ажратилган ҳолатда эса йиллик 30 фоиздан кам бўлмаган миқдорда тақдим этилади.

Микроқарз олиш учун зарур бўладиган ҳужжатлар кўйидагилар:

- қарз олувчи паспорти ёки паспорт ўрнини босувчи ҳужжат нусхаси;
- қарз олувчининг сўнгги 12 ой мобайнидаги даромадлари тўғрисидаги маълумотнома (унда ходимнинг солиқ тўловчининг идентификация рақами (СТИР) ва якка тартибдаги жамгарма пенсия ҳисоб рақами кўрсатилиши зарур);
- таъминотга оид тегишил ҳужжатлар.

Қарз олувчи томонидан мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлаш мақсадида мол-мулк ва қимматли қоғозлар гарови, банк ёки сугурта ташкилотининг кафолати, учни шахс кафилли ёки қарз олувчи томонидан олинган кreditитни қайтармаслик хатарининг банк фойдасига сугурта килингандиги тўғрисидаги сугурта полиси, шунингдек таъминотнинг қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа турлари таъминот турларидан бири сифатида тақдим килинади.

БАНК ЎЗ ИНФРАТУЗИЛМАСИНИ КЕНГАЙТИРИB

«Ипак Йўли» акциядорлик инновация тижорат банки Фаргона шаҳрида янги филиал очилгандиги маълум килди.

Ҳар бир банкнинг стратегик ривожланиш дастурида инфратузимавий жиҳатдан кенг қарорлилик касб этиш мухим ўрин тутади. Шу маънода «Ипак Йўли» банки ҳам молия бозорида рақобатбардош фаолият юритиш чораларини кучайтиргар.

Хусусан, жорий йилнинг биринчи ярмида банк Навоий, Наманган, Карши ва Шахрисабзда ҳалқаро карталарни чиқариш бўйича янги эмиссион марказлар фаолиятини йўлга кўйган эди.

Мазкур ойда банк ўз миңтақавий филиалларини яна биттага кўпайтириб, улар тармоғини 15 тага етказди.

JPMorgan еврога оид жорий йилги башоратни маълум қилди

Таҳлилчилар европининг мавқеи бирмунча тушишини тахмин қилмоқда.

JPMorgan таҳлилчиларининг фикрига кўра, 2018 йил евро валюта бирлиги учун бироз «омадсиз» келади ва келаси йилга қадар вазият ўнглана олмаслиги кутилоқда. Жорий йил охирни учун аввалроқ қилинган башорат ҳам ўзгарди, яъни илгари бир евро 1,2 АҚШ долларига тенг бўлиши тахмин қилинган бўлса, сўнгги башоратда бу кўрсаткич 1,12 долларга тўғри келиши маълум қилинди.

Мутахассислар иқтисодиёти ривожланётган мамлакатларда юзага келаётган инқироз ҳамда евроҳудуд иқтисодиёти биринчи чоракда сустлашганидан сўнг сезиларли дараҷада тиклана олмагани Европанинг ягона валютасига таъсир қилганини таъкидлашмоқда. Инвесторлар Италияда ўтказилажак мунозаралардан бироз ҳавотирдалигини маълум қилмоқда.

Еидаги вазият ўзгарадиган ҳамда қарз юкламасини қисқартириш зарурати туғилган тақдирда Евронинг АҚШ долларидаги қиймати 1,10 га тушиб кетиши эҳтимоли ҳам мавжуд.

JPMorgan европининг мавқеи 2019 йилда тикланишига умид қилмоқда, бирор шунга қарамай унинг АҚШ долларидаги қиймати келаси йилда аввалроқ башорат қилинганидек 1,23 эмас 1,19 бўлиши кутилаётган.

Бироз аввал UBS мутахассислари жорий йил якунига келиб европининг АҚШ долларидаги қиймати 1,25 дан 1,2 га тенг бўлишини тахмин қилган эди. Улар бунинг омилларини Туркия, Италиядаги вазият ва Вхеитнинг таъсирида, деб ҳисобламоқда.

Германия савдо профицити бўйича етакчи

Иккинчи ўринни Япония, учинчи ўринни Голландия эгаллади.

Жорий йилда Германия учинчи бор ташки савдо балансидаги профицит ҳажми бўйича жаҳон миқёсида етакчи ўринда. Мюнхен иқтисодий тадқиқотлар институти (IFO) мутахассисларининг ҳисобига кўра, унинг ҳажми 299 млрд. АҚШ долларига етиши мумкин.

Мазкур кўрсаткич бўйича иккинчи ўринни Япония (200 млрд. доллар) ва импортга нисбатан экспортнинг ҳажми 110 млрд. доллар ортиқлиги билан Голландия учинчи погонада туришини маълум қилди, IFO мутахассиси Кристиан Гrimme.

2018 йилнинг биринчи яром йиллиги давомида Германияда ишлаб чиқарилган маҳсулотларга бўлган талаб евроҳудуд мамлакатлари, Европа Иттифоқининг бошқа давлатлари ҳамда АҚШда ортди. Бундан ташқари, профицит ҳажми кўпайшига таъсир кўрсатувчи омиллардан яна бири, яъни хорижда жойлаштирилган сармояларнинг ҳам ҳисоби юритиди. Жорий йилда Германиянинг бу борадаги кўрсаткич 63 млрд. долларга

тeng бўлган. Айни пайтда ташки савдо профицити тўловлар, шу жумладан, ривожланётган мамлакатларнинг иқтисодий тараққиётини бироз четга суради.

Кристиан Гrimmенинг айтишича, жорий йилда ГФРнинг ташки савдо баланси профицити мамлакат ЯИМнинг 7,8 фоизига тўғри келади, бу эса ўтган йилги кўрсаткичга нисбатан 0,1 фоиз кам. Айрим ривожланган мамлакатлар раҳбарлари Германиянинг ташки савдо балансидаги профицит бошқа давлатларнинг иқтисодий манфаатига салбий таъсир кўрсатётганидан хавотидора эканлигини, ҳатто экспортнинг асосий улушини ташкил қўйувчи автомобилларга нисбатан жарима бож тўловини жорий этиш таклифи берган эди. Экспорт ҳажми импортга нисбатан юқори бўлаётганини Халқаро валюта фонди ва Еврокомиссия аъзолари тақид остига олган эди. Уларнинг фикрича, кетма-кет ташки савдо профицити ЯИМнинг 6 фоизидан ортиб кетиши иқтисодий барқарорликка хавф солади.

Хитойда интернетдан фойдаланувчилар сони 800 миллиондан ошиди

Уларнинг 788 миллион нафари мобиль интернет фойдаланувчилари.

Xитойда интернетдан фойдаланувчилар сони 2018 йил июнь ойи ҳолатига кўра, 802 млн. нафарга етган. Айни пайтда интернет билан қамраб олиниши 57,7 фоизни ташкил қиласи. Мамлакатда мобиль интернетдан фойдаланувчилар 788 миллион нафарга етган. Бу эса мобиль телефон орқали интернетдан фойдаланниш имкониятига эга инсонларнинг 98,3 фоизига тенг.

Шунингдек, электрон тижорат ва мобиль тўловлар янада оммалашмоқда. 71 фоиз интернет фойдаланувчилари харидларни онлайн шаклда амалга оширимоқда ва онлайн тўловлар усунини кўлламоқда. Электрон тижорат, ижтимоий тармок ва рақамли контентлар бир бирни билан узвий боғлиқидир.

Ижтимоий электрон тижорат таъкини электрон тижорат фаoliyatini кенгайтириди ва электрон тижорат соҳасидаги компаниялар турли хил рақамли чорлов ва таклифларни кўпайтиришини бошлади.

Қолаверса, интернет ёрдамида юзага кепган янгидан янги

тармоқларга нисбатан қоидалар кескинлаштирилмоқда. Фойдаланувчилар сони ортишига яна бир сабаб инсонлар ўзига тегишили молмулк, маблағларни масофадан турбоб шошқариш ва назорат қилиш имконига эга бўлаётганида. Сўнгги яром йилда хусусий сармояни бошқариш билан боғлиқ онлайн хизматлардан фойдаланиш кўрсаткич 16,7 фоиздан 21 фоизга етди, интернетнда молиявий хизматлардан фойдаланадиганлар сони 39,74 млн. нафарга тенг бўлди.

20 йирик мамлакатларда молиявий технологияларнинг кўлланишини тадқиқ қўлган ЕУ аудиторлик компанияси вакилининг «Вести экономики» нашрига маълум килишича, Хитой бу борада энг етакчи ўринда турибди. Тадқиқот натижасига кўра, 69 фоиз хитойлик истеъмолчилар сўнгги олти ой давомида иккиси турдаги молиявий технологиилар хизматидан фойдаланган. Энг кўп мобиль тўловлар ва айрбошлаш хизматидан фойдаланишгани аниқланган.

Венесуэлада боливар деноминацияси бўлиб ўтди

Венесуэлада янги валюта бирлиги – суверен боливар муомалага чиқарилди.

Kупорадан бирданига бешта ноль олиб ташланди. Янги пуллар жорий йилнинг 4 июнидаёқ муомалага чиқарилиши керак эди. Бироқ ҳукумат вакиллари деноминацияни август якунига кўчиришида.

Николас Мадуронинг айтишича, 20 августдан бошлаб Венесуэлада иккиси турдаги валюта – боливар ва петродан фойдаланилади. Айни пайтда эски пуллар ҳам ҳозирча амалда кўлланилади. Янги боливар петрога боғлиқ ҳолда ишлатилиди ва Марказий банк кундалик равишда расмий айрбошлаш қийматини эълон қилиб туради.

Аввалроқ Венесуэлада энг кам иш ҳаки қиймати 60 баробар ошиши

ҳақида маълум қилинган эди. Бундан буён унинг қиймати 1800 деноминация қилинган боливар номиналини 6000 боливарга ўтди.

Венесуэла 20 февраль куни нефть билан ўлчанадиган криптовалюта ҳисобланмиш петрони жорий қилган эди. Бу билан нефть захираси билан ўлчанадиган криптовалютасига эга биринчи мамлакатга айланди. Айни пайтда қатор мутахассислар Венесуэладаги мавжуд иқтисодий вазиятда ҳисобланнишган.

Бир неча йилдирки, Венесуэлада иқтисодий инқироз ҳукм суроқда. Халқаро валюта фонди таъсир кўрсанади. 2018 йил якунига бориб мамлакатда инфляция даражаси 1 миллион фоизга етиши мумкин. Бир АҚШ долларининг «қора» бозордаги қиймати деярли 6 миллион эски боливар (60 суверен боливар)га тенг.

Реклама

**Азиз ватандошлар!
Сизни энг улуғ, энг азиз байрам
Мустақиллигимизнинг 27
йиллик шодиёнаси билан самимий
муборакбод этамиз!
Сизга сиҳат-саломатлик, яхши кайфият,
улкан зафарлар тилаймиз!**

**Ҳурмат билан,
«ASIA ALLIANCE BANK» жамоаси**

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

АХБОРОТ-ТАХЛИЛИЙ ГАЗЕТА

ҲАМКОРЛАРИМИЗ ВА МУАССИС

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки

«Norma Hamkor» МЧЖ

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

БОШ МУҲАРРИР

Р.Л. ВАЛИЕВ

Нашр учун маъсул

З.М. ЭРНАЗАРОВА

ЧОП ЭТИШГА ТАЙЁРЛОВЧИ

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

Газета таҳририятнинг
техник усуналарида саҳифаланди.

АХБОРОТ КҮМАГИ

ЎЗА, «Туркестон-пресс» НАА

ТАҲРИРИЯТ МАЗИЛИ:

100060, Тошкент ш.,

Шаҳрисабз кўчаси, 23-үй.

e-mail: info@banknews.uz,

www.banknews.uz

Реклама ва эълонлар учун

232-45-32 телефони

орқали муроқгаёт қилинг.

Факс: 232-43-98.

Нашр индекси – 102.

Таҳририятнинг факат ёзма розилиги билан
«Банк ахборотномаси»да ёзлын ҳилитган материялларни кўчирб бошишга ижозат берилади.

Кўллэзмалар тақриз кипинмайди ва
кайтарилмайди.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот
агентлиги томонидан 2012 йил 10 январда

0065-тартиб раками билан рўйхатта олининг.

Газета ҳафтада бир марта лайшанба

куни чиқади.

Буюртма № г 889.

Адади 3287 нусха.

Нархи шартнома асосида.

Газета А3 ҳажмда, 3 шартли босма табоқда

чоп этилди.

Бошишга рұхсат этилди: 29.08.2018 й., 9.00.

1 2 3 4 5

«Шарқ» нашриёт-матбая акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Тошкент ш., Буюк Турон кўчаси, 41-үй.

FINANCEUZ
хабар қиласади

**«Трастбанк»
болажонларга
қувонч улашди**

1 сентябрь – Билимлар куни
мамлакатимиз бўйлаб болажонлар учун
янги ўқув йили, ажойиб қашфиётлар,
ютуқ ва ғалабалар билан лиммо-лим
тўлган, жумладан ҳаёт саҳнисининг
бошланиш даври ҳисобланади.
Айниқса, ушбу қувонччи кундаги ҳис-
ҳаяжон нафақат болажонлар, балки
катталар учун ҳам қадрли.

Mазкур кун арафасида «Трастбанк»
хусусий акциядорлик банки тизи-
мида фаолият юритувчи ходимлар-
нинг мактаб остоносига илк қадам босаёт-
ган жажжи фарзандларига совғалар ула-
шиш яхши анъанага айланған.

Ана шу анъанага мувоғиқ, жорий йилнинг
25 август санасида «Трастбанк» ХАБ Буш-
офиси жажжи болажонлар қувончи билан тўлди.
Банк раҳбарияти томонидан ташкил
этилган байрам тадбирига ташриф буюрган
ота-оналар ва уларнинг фарзандларига
севимли мультфильм қаҳрамонлари ку-
тиб олиши барчанинг юзига табассум улаш-
ди. «Супермен» ва «Кўйирчок Лол» болалар
билан кутили ва қувонч ўйинларни уюшти-
риб, биргулида рақсга тушиди.

Шундан сўнг биринчи синфга қадам кўя-
ётган ўғил-қизларга банд раҳбарияти то-
монидан ўқув куроллари тўплами билан
тўлдирилган ўқувчилар папкалари топши-
рилди.

– Сизлар учун 1 сентябрь – энг муҳим са-
на ҳисобланади, – дёйди «Трастбанк» ХАБ
Буш-офиси раиси Сардор Нормуҳамедов.
– Чунки, сиз янги ҳаёт остоносига қадам
босиш арафасида турибисизлар. Аминман-
ки, ота-оналарнинг сингари муносиб, ўз
касбининг пухта билимдонларни бўлиб воя-
га етасиз. Мактаб остоносига кўяётган илк
қадамнинг енгил бўлишига, келажакда
барча орзу-умидларнинг ушалиб, пухта бил-
лум эгаллашларнинг тилакдошман.

Тадбир давомида болажонлар учун бай-
рам дастурхони уюштирилди. У жонли ва
ёрқин тарзда ўтиб, барча ташриф буюрган-
лар қалбиди ўчмас из қолдири.

Газетамизнинг навбатдаги сони
2018 йил 7 сентябрда чоп этилади.